

oudheidkundige kroniek

In "De Gazette van Gent" van 16 oktober 1922 leverde Alfons Van Werveke de volgende bijdrage over

ONZE KOORMAATSCHAPPIJEN

De heer Lodewijk Terneus heeft een bondige schets van de voornaamste handelingen der Melomanen laten verschijnen, onder den titel *Annales de la Société royale des Mélomanes de Gand, 1888-1921*. Het boek is een vervolg op dat uitgegeven onder denzelfden titel, door A. Tonel, betreffende 1838-1888, dat zijn de 50 eerste jaren sedert het ontstaan van de Melomanen. Wij zijn den heer Terneus wel dankbaar, dat hij met geduld het archief van de maatschappij heeft ingezien en een oordeelkundige keus in de gebeurtenissen heeft gedaan. Zijn arbeid en die van Tonel, geven aldus een overzicht van het leven van een beroemd zangkoor gedurende 83 jaar.

Wij zijn ongelukkiglijk niet zoo goed op de hoogte van de geschiedenis der andere koormaatschappijen van onze stad. Aug. Thys, schrijver van *Les Sociétés chorales en Belgique*, waarvan de eerste uitgave in 1853 te Gent verscheen en de tweede in 1861, is niet altijd goed ingelicht, zelfs niet voor wat Gent betreft. De eerste zangmaatschappijen hebben geen of weinig geschreven oorkonden nagelaten; enkele zelfs zijn alleen gekend door vermeldingen in de dagbladen of de boeken van den heel korten tijd van hun bestaan. Het zal dan ook niemand verwonderen, dat het na bijna honderd jaar onmogelijk is een juist verslag op te maken van den oorsprong der groepeerings van liefhebbers voor het oefenen van den koorzang. Wij drukken er op, dat het hier liefhebbers geldt, geen vakmannen. Het hoeft wel niet gezegd, dat het koorgezang niet is ontstaan met de opkomst van maatschappijen als de Melomanen. Het was reeds in de oudheid gekend, maar werd nagenoeg uitsluitelijk door vakmannen beoefend.

Het is in Duitschland, dat de eerste vereenigingen zijn ontstaan voor koorge-

zang, door mannen zonder begeleiding van speeltuigen. De eerste was, zoo 't schijnt, de *Liedertafel* van Berlijn, opgericht in 1809, door Karel Frederik Zeller. Een omreis van een Duitsch zangkoor in België gaf aanleiding tot een eerste proef hier te lande, namelijk te Kortrijk.

Te Gent waren, volgens Thys, de eerste maatschappijen *Grétry*, bestuurd door Lodewijk De Clercq en de *Koormaatschappij*, eerste van dien naam, die opvolgenlijk als bestuurder had Ed. de Somere, M.J. Mengal en C.L. Hanssens. Zij ontstonden in 1832. Er is geen stad, meenen wij, waar er meer maatschappijen van allen aard zijn opgericht in de laatste honderd jaren. Sedert 1832, dus in het tijdperk van 90 jaar, kwamen 105 koormaatschappijen tot stand. Wij hebben er reeds op gewezen dat het thans onmogelijk is voldoende inlichtingen te bekomen nopens de meeste maatschappijen, zoodat de 105, waarvan wij de namen kennen, zeker een onvolledige lijst vormen. Bij die namen zijn er wel zonderlinge. De meeste maatschappijen dragen een kenspreuk: *Concordia, Vreugde en Vrede* of zijn ontleend aan de geschiedenis: *De Leeuw van Vlaanderen, De Witte Kaproenen*. Vele andere geven het doel van de vereeniging te kennen: *Koorgezangmaatschappij, Club musical, Orphéons gantois*, enz., ofwel heeft men de naam van een toonzetter aangenomen: *Mozart, Haydn, Grétry*, of dien van een kunstenaar: *Nourrit*, of andere nog een naam uit de godenleer in betrekking tot de muziek: *Apollo, Orpheus, Polymnie*. Een tiental maatschappijen hebben den naam van een bekend persoon, maar die niet rechtstreeks met de toonkunst in verband stond: *Van Rijswijck, Van Duyse, Ledeganck, Willems, Van Artevelde*, zelfs *Gutenberg* en *Arnold de Keyser*, twee beroemde drukkers. Eén maatschappij draagt den naam van een koor, dat destijds veel opgang maakte: *Pepita*. Eindelijk heeft één onzer twee oudste zangkoren, *Grétry*, in den beginne den zonderlingen naam *Karpelsch Genootschap* gedragen, naar dien van de herberg, waar het gevestigd was, Den Karpel, in de Zwarte Zustersstraat!

In het Museum van Oudheden bewaart men gedenkenissen van al de Gentse maatschappijen: standaarden, kartels, blazoenen, medailles, draagtekens, halskettingen, schotels, borden, glazen, vazen, eet- en waschserviezen met den naam en de wapens van die maatschappijen; nieuwaarkaarten van de boden op porseleinpapier, waarvan heel mooie in het midden der XIXe eeuw zijn gemaakt. Die verzamelingen zouden zeker door vele onzer lezers aanzienlijk kunnen vermeerderd worden.